

קוֹנְטֵרַס

דֵי לְהֶסְתוֹת

יעוֹרֵר ויִחַזֵּק אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׂיִבְרָחוּ מִכָּל מִינֵי
הֶסְתוֹת אֶחָד נֶגֶד הַשָּׁנִי, ויִגְלֶה אֶת גְּנוֹת מִסִּית
וּמְדִיחַ נֶגֶד הַזֵּיזֵלֶת, וְגֹדֵל הָרַע וְהַרְשָׁעוֹת שְׁגוֹרִם.

*

בְּנוֹי וּמְיֻסָּד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֵחַ הַגְּנוֹז וְהַצָּפוֹן
בוֹצֵינָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹרֵחַ נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי
חֻמְרֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש ג"י אָמַר: כָּל הַצְּרוֹת שֶׁיִּשְׁנֶן בֵּין
עַם יִשְׂרָאֵל הוּא רַק מַחֲמַת הַסֵּתוֹת שֶׁאֶחָד
מִסִּית נֶגְדַּד הַשְּׁנִי, מִתְּנַגְּדִים לַחֲסִידִים
וְחֲסִידִים לַמִּתְנַגְּדִים, וְכֵן בֵּינֵיהֶם הַמִּתְנַגְּדִים
מִסִּיתִים אֶחָד נֶגְדַּד חֲבוּרָה שְׁנִיָּה, וְכֵן בֵּינֵיהֶם
הַחֲסִידִים מִסִּיתִים אֶחָד נֶגְדַּד חֲסִידוֹת שְׁנִיָּה,
וְכֵן בֵּין דְּתִיִּים לַחֲלוּנִים בֵּין מַפְלְגוֹת
לַמַּפְלְגוֹת, אֶחָד מִסִּית נֶגְדַּד הַשְּׁנִי, וְזֶה מֵה
שְׁגוּרֵם כָּל הַצְּרוֹת הַמְּרוֹת.

(אמרי מוהר"ש, חלק ב', סימן תריג)

קונטרס די להסתות

א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי כָּל
הַצָּרוֹת שֶׁקּוֹרוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל הֵן רַק עַל-יַדֵי הַהֲסָתוֹת,
שֶׁאֶחָד מִסִּית נִגְדַּד הַשָּׁנִי, תִּכְרָף-וּמָיִד כְּשֶׁאִינוּ מַחְזִיק
כְּמוֹ דַּעַתוֹ וְשִׁיטָּתוֹ וּמִפְּלִגָּתוֹ הוּא כְּבָר מִסִּית נִגְדַּד
זוֹלָתוֹ, וְהַהֲסָתָה הַמְטַפֶּשֶׁת וְהַמְרַשֶּׁעַת הַזֹּאת מְבִיאָה
אַחַר-כֵּן לְכָל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת
וְהַמְכַאוֹבִים שֶׁבְּנֵי-אָדָם סוֹבְלִים; כִּי אֵין לָךְ אָדָם
שֶׁלֹּא יִסְבֵּל מִצָּרוֹת וְיִסוּרִים הַבָּאִים מִהֲסָתוֹת
שֶׁמִּסִּית אֶחָד נִגְדַּד זוֹלָתוֹ; וְלִכֵּן בָּאתִי לְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם,
בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שֶׁתִּפְסִיקוּ עִם הַהֲסָתוֹת
הַפְּרוּעוֹת, וְ"אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יַעֲזֹרוּ, וְלֹאֲחִיו יֹאמַר

חזק" (ישעיה מא, ו), ותברחו ממחלקת ומריבות ואי
הבנות כמו שבורחים מאש, כי הסתה זה כמו אש
שאנו יודע להבחין בין טוב לרע, תכף-ומיד
כשמסיתים ומדיחים אחד נגד השני, כאלו
מדליקים אש, ותכף-ומיד כשהאש יוצאת היא
מכלה בין טובים ובין רעים, עד שאנחנו עדים,
שעל-ידי ההסתות המגנות באים לידי רצח, רחמנא
לישזבן, שקמים רוצחים נתעבים ובני עולה,
ורוצחים אחד את השני על לא דבר רק בשביל
הסתות פרועות, ובאמת עם ישראל סבלו כל
השנים ובכל הדורות רק על-ידי הסתות פרועות
שהסיתו אחד על השני, שזה גרם לאלימות
מלוולית ואלימות פיזית, ולכן אני מאד מאד מבקש
אתכם, בני ובנותי היקרים, שתשלימו ביניכם, כי
לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי המחזיק ברכה
לישראל אלא השלום (עקצין פרק ג'); וכשיש שלום
בין עם ישראל, אין עוד ברכה גדולה יותר מזו,
ולהפוך כשמסיתים ומדיחים אחד נגד השני, אין
עוד קלה גדולה יותר מזו; לזאת אני מאד מאד
מבקש אתכם, בני ובנותי היקרים, שתתדלו לעקר
ממכם כל מיני הסתות, ואפלו שאינכם משתוים

בְּהִרְבֵּה דְבָרִים, תְּדוּנוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי לְכַף זְכוּת,
וְתִשְׁתַּדְּלוּ גַם לְהַבִּין אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, כִּי גַם הֵהוּא
יֵשׁ לוֹ דַּעַת וְהִבְנָה וְהִשְׁכְּלָה מִשָּׁל עֲצָמוֹ, וְאִפְלוּ
שְׂאִינוּ מִחֲזִיק כְּמוֹכֶם אָסוּר לְרַדֵּף אוֹתוֹ וְאָסוּר
לְשַׁנֵּא אוֹתוֹ, כִּי הִסְתָּה זֶה דְבָר מִתְּעַב מְאֹד, וּמְבִיאָה
אֲחֵר-כֶּף לְרִצְיָחָה וְשְׂפִיכוֹת דְּמִים; וְלִזְאֵת "דִּי
לְהִסְתוֹת", וְכִדְאִי לַעֲשׂוֹת סוּף לְשִׁנְאָה וְהִקְנָאָה הַזֶּה
שְׁנַעֲשִׂית לְאַחֲרוּנָה בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַדְּבָר
הַכִּי מִתְּעַב שְׂיָכוֹל לְהִיּוֹת כִּי הַשָּׁלוֹם — אֵין עוֹד
דְּבָר יָפֵה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, עַד שְׂאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ה', סִימָן יב): 'גְּדוֹל הַשָּׁלוֹם שְׂאִין
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִבֶּשֶׁר אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיְהִי
נִגְאָלִים אֶלָּא בְּשָׁלוֹם'; וְלִכֵּן רָאוּ לְמַסֵּר אֶת נַפְשָׁכֶם
עַל שָׁלוֹם, וְתִשְׁמְרוּ אֶת עֲצַמְכֶם מִמַּחֲלָקָת
וּמִמְרִיבוֹת, אֲשֶׁר הוּא דְבָר הַשְּׁנוּי בְּעֵינֵי הַקְּדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, וְהִקְנָאָה וְהִשְׁנָאָה בָּאִים רַק עַל-יַדֵּי
הַהִסְתוֹת, שְׂאֲחָד מִסִּית נִגְדַּד הַשְּׁנִי, וְתִכְף-וּמִיד
כְּשִׂישׁ קִנְאָה, שְׂאֲחָד מְקַנָּא בְּשְׁנִי, אֲזִי יֵשׁ שִׁנְאָה,
שֶׁהוּא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ בְּתַכְלִית הַשִּׁנְאָה, וְתִכְף-וּמִיד
כְּשִׁחוּדְרַת בָּאָדָם מִדַּת הַשִּׁנְאָה, אֲזִי צָצָה אֶצְלוֹ
הַמְּדָה הַמִּתְעַבֶּת שֶׁל רִצָּח, שֶׁהוּא מוֹכֵן לְרִצָּח אֶת

השני, אשר כל זה תוצאה של הסתות פרועות; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לעזוב כבר את כל השטיות, ותחזרו רק אל המקורות אליו יתברך, שהוא שרש כל השרשים, ועקר כל העקרים, כי בלעדיו יתברך אין שום מציאות כלל, כי הוא יתברך מתיה ומתיה את כל הבריאה כלה, וכלנו בני הקדוש-ברוך-הוא, ולכן תפסיקו את ההסתות הפרועות שמביאות לרציחה וּשנאה וקנאה; אשרי מי ששם דברים אלו אל תוך לבו, ועוקר ומשרש מעצמו את המדה המגנה הזו של הסתות שמסיתים נגד זולתו, ואז טוב לו כל הימים.

ב.

בני ובנותי היקרים! ראו לשמר מאד מאד שלא ישפיעו עליכם שום הסתות שמסיתים בחוץ נגד עם ישראל ונגד דת ישראל ונגד הקדוש-ברוך-הוא ותורתו הקדושה, כי זה מעקרי הבחירה, שהקדוש-ברוך-הוא נתן רשות לבני-אדם שיפיערו את פיהם בהסתות והדחות נגדו יתברך ונגד כל הקדוש לעם ישראל, כי אם לא הייתה הבחירה הי

הכל מתבטל אליו יתברך; כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מתיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, והצדיקים הדבקים בו יתברך זוכים לראות מכל דבר את רוחניות חיות אלקותו יתברך. ועד שמגיעים למדרגה זו, להרגיש את נעם ערבות זיו שכינת עזו יתברך, אז הקדוש-ברוך-הוא מנסה את האדם בכל מיני נסיונות, ושולח מסיתים ומדיחים שמסיתים נגדו יתברך ונגד עם ישראל ונגד תורת ישראל ונגד הדת, וזו מעלת בר ישראל, שזוכה לבחור באמת ובורח רק אליו יתברך, ומאמין באמונה פשוטה בו יתברך, ומשתוקק בפנימיות לבבו לחזור בתשובה אליו יתברך ולקיים את מצוותיו יתברך, וללמד את תורתו הקדושה, שהיא חכמתו יתברך, ועל-כן שכרו גדול מאד מאד; כי כשיש מסיתים ומדיחים נגדו יתברך, ומונעים ומעכבים לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, ולקיים את מצוותיו יתברך, ועושים כל מיני ליצי ליצנות, ומתלוצצים מכל הקדוש לעם ישראל, אזי

הנפסיון קשה מאד מאד, אַבֿל תַּכְּף־וּמַיֵּד כְּשֶׁאָדָם
מִבְּטֵל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרִי, וְאִינוֹ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר רַק
אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְלֹא עוֹשׂוֹת אֶצְלוֹ
שׁוּם רֶשֶׁם הַהֶסְתוֹת שְׁמִסִּיתִים נֶגֶד הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא וְנֶגֶד עִם יִשְׂרָאֵל, אֲזִי מֵעֲלָתוֹ גְּדוּלָה עַד מְאֹד
בְּשָׂמִים; וְלִכֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, שֶׁלֹּא
תִשְׁמְעוּ אֶל הַהֶסְתוֹת שְׁמִסִּיתִים וּמַדִּיחִים נֶגְדוֹ
יְתַבְּרֵךְ עָרֵב וּבִקֵּר וְצַהֲרִים אֱלוֹ הַרְשָׁעִים וְקִלֵּי עוֹלָם,
אֲלֹא הַדְּבִיקוּ עֲצַמְכֶם בְּדַת יִשְׂרָאֵל וְתִתְקַרְבוּ לְצַדִּיקֵי
הָאֱמֶת שְׁבָכֵל דוֹר וְדוֹר, אֲשֶׁר הֵם יוֹלִיכוּ אֶתְכֶם אֶל
הַדֶּרֶךְ הַמְּבִיָּאָה אֶל הַשְּׁלֵמוֹת, וְאֲזִי אִם תִּהְיוּ חֲזֻקִים
בְּזֶה — לְהַחֲיוֹת וּלְהַחֲזִיק עֲצַמְכֶם בְּצַדִּיקֵי הַדוֹר
הַמְּגֻלִים וּמִפְּרִסְמִים אֶת עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת תּוֹרָתוֹ
יְתַבְּרֵךְ וּמְצוּוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, אֲזִי דִיקָא תִזְכוּ לְחַיִּים
עֲרָבִים וּמְתַקִּים, וְתִרְגְּשׁוּ כָּל מִינֵי טַעַם בְּחַיִּיכֶם,
לֹא־כֵן אִם תִּלְכוּ אַחַר הַהֶסְתוֹת שְׁמִסִּיתִים הַרְשָׁעִים,
אֲזִי חַיִּיכֶם יִתְהַפְּכוּ לְחַיִּי מְרוֹרִים, וְלֹא תִרְגְּשׁוּ שׁוּם
טַעַם בְּחַיִּים, וְתִרְגְּשׁוּ בְּעֲצַמְכֶם רִיקְנוֹת בְּלִי תִכּוֹן;
כִּי בְּאֱמֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ אֲמוּנָה בּוֹ יְתַבְּרֵךְ, הוּא חַי
חַיִּי רִיקְנוֹת, וְהַחַיִּים שֶׁלוֹ מְתַסְפְּלִים, מְלֵאֵי קִשְׁיוֹת
וּסְפָקוֹת, וּמְרַגְּשׁ מְרִירוֹת עֲצוּמָה, וּמְכַל שֶׁכֵּן מִי

די להסתות

שא

שמתלוצץ ממצוותיו יתברך, אז מרגיש ברע מאד;
כי הקדוש-ברוך-הוא נתן לנו תרי"ג מצוות כנגד
רמ"ח איברים ושס"ה גידים, ותכף-ומיד כשאדם
עוקר את עצמו ממצוה אחת, הוא כבר מחסיר
איבר או גיד ממנו, וכמו שבגשמיות כשאדם נפגם
באיזה איבר או באיזה גיד כבר מרגיש כל הגוף,
כמו-כן ברוחניות, אם רק ממעטים במצוה אחת
ועוברים על עברה אחת, כבר מרגישה הנשמה,
והוא מרגיש כל מיני ריקנות וחשך ואפלה; ולכן
ראו, בני ובנותי היקרים, להתקרב אל צדיקי הדור,
אשר זוכים למלא את הריקנות, ומגלים ומפרסמים
לכלם את אמתת מציאותו יתברך, ומחזיקים
ומעודדים את נשמות ישראל לשוב בתשובה אליו
יתברך, ולקיים את מצוותיו יתברך, וללמד את
תורתו הקדושה, והחזיקו בהם ביותר, ואז טוב
לכם כל הימים.

ג.

בני ובנותי היקרים! ראו לשמר את עצמכם
ביותר מהסתות, הן שלא תסיתו נגד שום בר

יִשְׂרָאֵל, וְהֵן שְׁלֹא תִקְבְּלוּ שׁוּם הַסְּתוֹת עַל שׁוּם בַּר
 יִשְׂרָאֵל, כִּי הַסְּתָה זֶה אֲרַם אֲשֶׁר הָאָרֶס הַזֶּה מְבִיא
 הָרַם וְחֶרְבֵן, וְכָל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַמְכָאוּבִים
 שְׁעַם יִשְׂרָאֵל סוֹבְלִים, הֵם רַק מִהַמְסִיתִים
 וְהַמְדִיחִים זֶה עַל זֶה אוֹ זֶה כְּנֶגֶד זֶה, אֲשֶׁר זֶה הוֹרַס
 אֶת הַחֲבֵרָה, הוֹרַס אֶת הַשְּׁלוֹם-בַּיִת וְהוֹרַס אֶת
 הַפְּרִנָּסָה; כִּי בְּאֶמֶת אָדָם צָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ
 שְׂיִהְיֶה תָמִיד טוֹב, וּלְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד בְּצוּרָה יְפָה,
 וְשִׁתְּהִיָּה לוֹ מְלָה טוֹבָה לְכָל אֶחָד, הֵן עִם עֲצָמוֹ —
 שְׂיִחְזֶק וַיַּעֲוֹד וַיִּשְׁמַח אֶת עֲצָמוֹ, וְאָסוּר לוֹ לְקַבֵּל
 הַסְּתוֹת גַּם עַל עֲצָמוֹ, הֵינּוּ שְׁלֹא יִכְנָסוּ בּוֹ אֵילוֹ
 מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַסְּתוֹת, כְּאֵלוֹ הוּא כְּבָר אֵינּוּ שׁוֹה
 לְשׁוּם דְּבָר, גַּם הַסְּתוֹת כְּאֵלוֹ אָסוּר; כִּי אָדָם צָרִיךְ
 לְדַעַת שֶׁהוּא שׁוֹה מִשְׁהוֹ, וְעוֹד אֵיךְ שׁוֹה לְמִשְׁהוֹ,
 וַיְכוּל לְהַצְלִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם אִם רַק יִחְזִיק מִעַמָּד,
 וְעַל-כֵּן אָסוּר לְשִׁמְעַ הַסְּתוֹת גַּם עַל עֲצָמוֹ, וּמְכַל
 שְׁכֵן שְׂצָרִיכִים לְשִׁמּוֹר מְאֹד לֹא לְשִׁמְעַ שׁוּם הַסְּתוֹת
 נֶגֶד אִשְׁתּוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה אָסוּר לָהּ לְשִׁמְעַ הַסְּתוֹת נֶגֶד
 בַּעֲלָהּ, שְׁזֶה הוֹרַס אֶת הַבַּיִת; כִּי בְּדֶרֶךְ כָּל
 מִשְׁפָּחוֹת מִתְגָּרוֹת זֹו בְּזוֹ, וְאַחַר-כֵּף הֵן מְכַנִּיסוֹת
 אֲרַם וְהוֹרַסוֹת בַּיִת חָם, הוֹרִי הַבַּעַל מְסִיתִים

ומדיחים נגד האשה והוריה, וכן להפוך — הורי
 האשה מסיתים ומדיחים נגד הבעל ונגד הוריו, וזה
 מה שהורס את הבית; ועל-כן צריכים לשמר מאד
 מהסתות, והגיע הזמן לומר די להסתה הפרועה
 הזו ששוברת לנו את הבית. וכמו-כן עם השכנים,
 עקר המריבות באות רק על-ידי הסתות, שמסיתים
 ומדיחים יומם ולילה אחד כנגד השני, וזה מה
 שהורס את החברה. וכמו-כן בין נשמות ישראל
 יש כל מיני הסתות, בין הרחוקים ממנו יתברך ובין
 הקרובים אליו יתברך, בין הדתיים ובין החילוניים,
 ובין החילוניים בעצמם ובין הדתיים בעצמם יש
 הסתות, שאחד מסית ומדיח נגד השני, אשר זה
 מביא הרס וחרבן נורא מאד, עד שאי אפשר
 להדבר יחד, ועל-ידי-זה מתרחקים ממנו יתברך,
 והוא יתברך מאד מקפיד על דבר כזה. וצריך
 שתדעו, בני ובנותי היקרים, במקום שיש הסתות,
 שם יש אש המכלה את בני-האדם לגמרי, ולכן
 תשמרו את עצמכם ביותר מלקבל הסתות על איזה
 בר ישראל, כי כל בר ישראל חשוב בעיניו יתברך,
 כי כל אחד ואחת הוא בן ובת ממנו יתברך, כי
 הוא ברֵאָנו וְאֵנְחוּנו בְּנֵינוּ וּבָנוֹתֵינוּ, ומכל שכן וכל

שֶׁכֶּן שֶׁתִּשְׁמְרוּ אֶת עֲצֻמְכֶם שְׁלֹא יֵצְאוּ מִפִּיכֶם אֵילוֹ הַסְּתוֹת עַל אֵיזָה בַּר יִשְׂרָאֵל, וְתִשְׁמְרוּ אֶת עֲצֻמְכֶם לֹא לַהֲרֹס אֶת הַשְּׁלוֹם-בַּיִת שֶׁל אֶף אֶחָד, וְלֹא לַהֲרֹס אֶת הַחֲבֵרָה בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפֵּן; כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל מִינֵי אַפְּנִים שֶׁבְּעוֹלָם מִהַסְּתוֹת, אֲשֶׁר הוּא דָּבָר מְאֹד מְאֹד שְׁנוּי בְּעֵינָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד חֲבִיב הַשְּׁלוֹם וְהָאֱהָבָה וְהָאֲחֻדוּת בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדִיקָא עַל-יַד־יָזָה יְכוּלִים כָּלֵם לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, לֹא-כֵן כְּשֶׁאֶחָד מִסִּית וּמְדִיחַ נֶגֶד הַשְּׁנִי, הוּא עוֹשֶׂה הָרֹס וְכִלְיוֹן בְּנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וְגִדּוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשָׂא; וְלִכֵּן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שֶׁתִּשְׁמְרוּ אֶת עֲצֻמְכֶם מִכָּל מִינֵי הַסְּתוֹת, הֵן שְׁלֹא תִקְבְּלוּ שׁוֹם הַסְּתוֹת מֵאֶף אֶחָד, וְהֵן שְׁלֹא תִסִּיתוּ בְּעֲצֻמְכֶם נֶגֶד אֶף אֶחָד, רַק תִּהְיוּ דְבוּקִים תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִמְשִׁיכוּ בְּעֲצֻמְכֶם אֶת נַעַם זֵיו עֲרָבוֹת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה; כִּי בְּאֵמֶת הוּא יִתְבָּרֵךְ נִסְתָּר בְּכָל פֶּרֶט מִפְּרִטֵי הַבְּרִיאָה, וְאַנְחָנוּ צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו, וְלִמְצֹא אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלַחֲיוֹת עִם

די להסתות שיה

הקדוש-ברוך-הוא ועם תורתו הקדושה ולקיים מצוותיו, ועל-ידי שנדקדק בכל זה, על-ידי-זה נצליח דרכנו; אשרי מי ששם דברי אלה על לבו, ואז טוב לו בזה ובבא לנצח נצחים.

ד.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, פי המדה המגנה הזו של הסתות, שאחד מסית נגד השני, זו המדה הגרועה והמגנה ביותר, ואל יספרו לכם בשום פנים ואפן שיש בזה איזה ענין של לשם שמים, כל מי שמסית ומדיח נגד השני — שיהיה דתי, שיהיה חילוני, שיהיה מי שרק יהיה, אם הוא מסית ומדיח, הוא מכון רק אל עצמו, כי הוא רוצה להתנשא ולהתגדל ולמלוך על זולתו, וכשרואה שזה לא הולך לו, אז הוא מסית ומדיח נגד זולתו; כי באמת ברא הקדוש-ברוך-הוא את כל העולמות, ומחיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והוא נתן לנו את תורתו הקדושה, שבה מבארות מצוותיו הקדושות — רצונו יתברך,

שְׁנַקִּים אֶת מְצוּתָיו בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְרַק זֶה הִיא הַיְהוּדוּת — לְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵן מְצוּתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, צוּוּיָיו שְׁצַנְנוּ בְּהַר סִינַי, וְנִחְדָּדִיר בְּעֶצְמָנוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִוְתֵר מְזֵה הַכֹּל הַכֹּל וְרַעוֹת רוּחַ, וּמִי שְׁמַסִּית וּמַדִּיחַ נֶגֶד הַשָּׁנִי, הוּא מְלֵא קְלָפוֹת, מְלֵא רַע, וְהוּא חַי בְּלִי תִכּוֹן, וְלִהְפוֹךְ — מִי שְׁמַחְדָּדִיר אֲהַבָה בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַגִּשֵׁר אֶת הַפְּעָרִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הוּא מְלֵא טוֹב, מְלֵא חֶסֶד, וְיֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְבוּהָה מְאֹד מְאֹד; וְעַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהִיּוֹת מְאֹלוֹ אֲשֶׁר מְחַזְקִים וּמְעוֹדְדִים אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתָרְאוּ לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל בְּחִיּוֹךְ וּבְשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה, וְתִשְׁמְרוּ אֶת עֲצָמְכֶם בְּיִוְתֵר מִהֶסְתוֹת, שְׁלֵא תִסִּיתוּ נֶגֶד שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, וּמְכַל שְׁכֵן שְׁלֵא תִקְבְּלוּ שׁוֹם הֶסְתוֹת נֶגֶד שׁוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְתִכְףּ-וּמִיד כְּשֶׁאַתֶּם שׁוֹמְעִים אֵילוֹ הֶסְתוֹת, תִּדְעוּ שֶׁהַכֹּל שְׁקֵר וְרַעוֹת רוּחַ, וְרַמּוֹת רוּחָא מְדַבֵּר מֵהֶם, כִּי רַק מִי שְׁרוּצָה לְהִתְגַּדֵּל וְלְהִתְנַשֵּׂא עַל זוּלָתוֹ הוּא מְסִית וּמַדִּיחַ, וּכְשֶׁרוּאָה שְׁלֵא הוּלֵךְ לוֹ, הוּא זוֹרַע שְׁנָאָה בֵּין הַבְּרִיּוֹת, וְלִכֵּן צְרִיכִים לְבָרַח מְאֹלוֹ הָאֲנָשִׁים שְׁמֵלְבִישִׁים אֶת עֲצָמָם

בלבושי תורה ומצוות, ומסיתים ומדיחים נגד השני, כי התורה הקדושה "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג, יז), ורצונו של הקדוש-ברוך-הוא רק לזרע אהבה ואמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה זוכים לישועות, ולהפוך כל הפשלונות פחיים ובחברה, זה רק כשמסיתים ומדיחים אחד נגד השני; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לפקח את עיניכם, ותראו אל אילו אסונות מביאות ההסתות הפרועות אחד נגד חברו, ואין הפרש מי שזה יהיה — נגד דתיים או נגד חילוניים או נגד איזה בן אדם בעולם, אם יש בזה הסתות, תדעו שהכל שקר וכזב, כי הוא יתברך אב הרחמן ואוהב את בריותיו, ורוצה בקיום העולם, ואלו המסיתים ומדיחים הם מתריבים את העולם; ועל-כן ראו לברח מהם, ואז טוב לכם בזה ובכא כל הימים.

ה.

בני ובנותי היקרים! ראו לחזור בתשובה אליו יתברך, כי אין עוד דבר יותר יפה בזה העולם

מהחזרה בתשובה, כי סוף כל סוף לא נשאר כאן לנצח, אדם צריך לצאת מזה העולם, אם הוא כן רוצה או לא רוצה, מקדם או אחר-כך, עליו לעזב את זה העולם, ולחזור אליו יתברך, ועל-כן מה ולמה לחכות עד שיעברו עליו צרות ויסורים, מכאובים ומרירות, משברים וגלים, יותר טוב כבר לחזור אליו יתברך, ולהמשיך על עצמו ערבות, נעימות, ידידות, זיו שכינת עזו יתברך, ולהתענג בנעם השכינה. ואל כל זה זוכים כשאדם חוזר בתשובה ומקיים את המצוות. ותזכרו היטב, שהקדוש-ברוך-הוא מתכה ומצפה שיחזרו נשמות ישראל אליו, כמאמרם ז"ל (פסחים קיט.): ידו של הקדוש-ברוך-הוא פרוסה תחת פנפי החיות, כדי לקבל בעלי תשובה; ואצלו יתברך מאד מאד יקרה תשובה, עד שאמרו (יומא פו:): גדולה תשובה, שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כלו; תתבוננו, אדם עושה תשובה וחוזר ממעשיו הרעים, הוא יכול לגרם שימחלו לכל העולם כלו, הינו כי על-ידי התשובה שחוזרים בתשובה אליו יתברך, על-ידי-זה משתנה כל הלך מחשבתו, כי עד עכשו היו אצלו מדות רעות — קנאה ו שנאה,

תחרות וכבוד, וביותר הסתות — להסית אחד נגד השני, שזה תולדות הקנאה והשנאה והתאנה והכבוד, כי בו ברגע שאדם משקע במדות רעות ותאוות רעות, ועובר עברות חמורות, ועוקר את עצמו ממנו יתברך, אזי נכנסת בו שנאה שמביאה לידי הסתה, שמסית ומדיח נגד השני, וזה מה שגורם את כל הצרות והיסורים לעם ישראל, שאחד מטרף מסית ומדיח נגד הקדוש-ברוך-הוא ונגד כל הקדוש לעם ישראל ונגד עם ישראל, ועל-ידי-זה גורם מה שגורם — אלימות פיזית, אלימות מלולית, וזרע שנאה, שמזה נעשה אחר-כך רצח, שאחד רוצח את השני, הן בפעל ממש והן מלולית, כי גם במלים יכולים לרצח את האדם, על-ידי שמשפילים אותו ושוכרים אותו; ולכן כשבר ישראל שב בתשובה שלמה אליו יתברך, וזוכה להחזיר בעולם אהבה ואחווה, רעות ושלום, הוא יכול לגרם שימחלו לכל העולם פלו, ולקרב את כלם אליו יתברך; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ואל תתנו להסתה הפרועה שתעשה אצלכם רשם, אלא תמחלו אחד לשני, ועל-ידי-זה תראו איך שיאיר

עליכם מלך הכבוד, ולא יחסר לכם שום דבר,
ותחיו ביחד באהבה, אחוה ורעות, ואיש את רעהו
לאמר חזק, שבזה תלויה ישועתנו.

ו.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי הוא
יתברך מחיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה,
דומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות
אלקותו יתברך, והוא נתן לנו את התורה בהר סיני,
והתורה הקדושה היא ספר החקים של עם ישראל,
ועליה אין מה להוסיף וממנה אין מה לגרע, כי מי
שמוסיף — גורע (סנהדרין כט.), ומי שגורע הוא מין
ואפיקורס, ועל-כן שלא יסית אתכם איזה בר נש
כאלו התורה הקדושה מלמדת על אלימות, חס
ושלום, כי התורה "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
שלום", וברגע שאדם נוטה מהתורה הקדושה,
הוא כבר מסית ומדיח, ויבא לידי רעות רבות,
ויתיר את דם חברו, רחמנא לצלן; כי באמת בהיות
בית-המקדש קיים, אז האירה השכינה בגלוי בין
עם ישראל, והיו מרגישים רוחניות חיות אלקות

די להסתות

שיא

בזה העולם, פי בבית-המקדש מקום השלום היו מחברים שני הפכים יחד — גשמיות ורוחניות, עולם הזה בעולם הבא, ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (ברכות סג.), שהזכירו שם רק "עד העולם", פי שם היה קשור ושלוב שני העולמות — עולם הבא בעולם הזה, אבל כשקלקלו המינים ואמרו שאין עולם אלא אחד, ועקרו את העולם הזה מהעולם הבא, התקינו שיהיו אומרים "מן העולם ועד העולם", והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם, והטעם הוא, פי בלי הקדוש-ברוך-הוא והתורה אחד מסית ומדיח נגד חברו ומתיר את דמו.

פי מי שאינו מאמין בהקדוש-ברוך-הוא אין אצלו ערך דם אדם, מאחר שמפריד בין העולם הזה לעולם הבא, לא-כן מי שמאמין בו יתברך, ומחבר את שני העולמות יחד, אז יש אצלו ערך לכל בר ישראל ומכבד את זולתו, לא-כן היום שיש מינים ואפיקורסים שאומרים אין עולם אלא אחד, והם כופרים בכל מצוות התורה, שיכולים לבוא על ידם להשגות אלקות, שהם חיים נצחיים,

והם עקר חיי עולם הבא, רק הם אומרים שכל מצוות התורה הן כלין סבובים בשביל קיום ולחזק הנמוסיות, שהוא השלום ואהבת רעים, שזה עקר קיום עולם, שלא יגזל ולא יעשק את חברו וכו'.

והנה הגם שהם מודים במעלת השלום ואהבת רעים, אף-על-פי-כן "יסכר פי דוברי שקר" (תהלים סג, יב), כי השלום שלהם בעצמו אין לו תכלית אמתית, כפי דעתם הרעה שאומרים אין עולם אלא אחד, הינו רק העולם הזה אשר מלא צרות ודאגות ויגון ואנחה, כאשר הם בעצמם מודים ומרבים להאריך בענין זה, וכנראה בחוש. ואחר כל העמל ויגון ואנחה שסובל האדם בזה העולם, אחר-כך ישוב אל העפר כשהיה, ואחריתו רמה ותולעה ותרווד רקב; אם-כן מעקרא דינא פירכא על מה שוא בראת כל בני-אדם, ומה אכפת לנו בקיום העולם או בחרבנו והריסתו, מאחר שהעדרו טוב מהיותו; על-כן אין שטות יותר מזו לחפות דברי כזב פאליה על ה' ועל משיחו שהוא משה עבדו נאמן ביתו. אך באמת כל בריאת העולם שהכל היה בשביל האדם, הינו כדי שיעבד את השם

די להסתות

שיג

יתברך, על-ידי התורה והמצוות שהם צמצומים ושכליות קדושים לזכות על ידם לחיי עולם, הינו להשגות אלקות, שרק בשביל זה נוצרנו בגין דאשתמודעין ליה (זהר בא מב:), ובשביל התכלית הטוב הזה בודאי כדאי לברא את העולם ומלואו, וכדאי כל העמל והיגון ואנחה שאנו סובלין בזה העולם שהוא רק חיי שעה, מאחר שזוכין על ידו דיקא לחיים נצחיים. ורק בשביל זה צריכין שיהיה שלום בין אדם לחברו, כדי שיהיה קיום לעולם, כי בודאי צריכין מאד שיהיה קיום לעולם, כדי לזכות על ידו לחיים נצחיים, חיים אמתיים וטובים, מה שאי אפשר לשער בדעתנו כלל בזה העולם, כמו שכתוב (ישעיה סד, ג): "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו", שהם השגות אלקות שאי אפשר לבוא אליהם, כי כשעוברת הנשמה בזה העולם, אז על-ידי השלום מתועדין אחד עם חברו ומסבירין זה לזה התכלית האמתית, עד שעל-ידי-זה נתבטלת דעת המינים שאומרים אין עולם אלא אחד. וזה שהתקינו שיהיה אדם שואל את שלום חברו בשם, להורות ולגלות שעקר השלום ואהבה שבין אדם לחברו הוא רק בשביל

שם השם, הינו להמשיך השגות אלקות להפיר ולידע את הבורא יתברך על-ידי-זה, שזה ידיעת שמו יתברך, וזה שנסמך לזה: התקינו שיהיו אומרים "מן העולם ועד העולם" לבטל דעת המינים שאומרים אין עולם אלא אחד; הינו להודיע ולהורות שעקר תכלית בריאת זה העולם הוא רק בשביל עולם הבא, שיזכו אז להשגות אמיתיות באלקותו יתברך, כל אחד כפי עבודתו שזכה בזה העולם, ורק בשביל זה עקר מעלת השלום; ועל-כן בכל עת שפוגשין את חברו, צריכין תקף לשאל בשלומו בשם, כדי לידע, ולזכור שעקר מה שאנו צריכים שיהיה שלום בינינו הוא, כדי לזכות על-ידי-זה להמשיך שמו יתברך בינינו, שזה מה שאמר בעז לקוצרים (רות ב, ד): "ה' עמכם", כדי לזכור שכל מה שעושים בזה העולם עקר תכלית הכוונה, כדי שיתגלו מזה סבובים להשגות אלקות, שהוא עקר חיים נצחיים לעולם הבא, לא כדעת המינים שאומרים אין עולם אלא אחד, וזה שהתקינו לומר "ברוך ה' מן העולם ועד העולם", הינו שכל הברכות שאנו מברכין אותו יתברך על כל הדברים שבעולם הזה עקר כל

פּוֹנֵתָנוּ, כִּי עַל-יַד־זֶה נִזְכָּה לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, דִּהְיִנוּ הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת שְׂזוּכִין עַל-יַד־זֶה הָעוֹלָם דִּיקָא, וְזֶהוּ "בְּרוּךְ ה'" מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם", שְׁכַל הַדְּבָרִים צְרִיכִין לְקַשְׂרָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעַד הָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְשַׁאל בְּשֵׁלום חֲבֵרוֹ בְּשֵׁם דִּיקָא, וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ שְׂתֵי הַתְּקֵנוֹת אֵלּוּ זֶה לְזֶה.

וְזֶה שְׁסֻמוֹךְ לְזֶה מִקֵּדָם מִשְׁנֵת: "לֹא יִקַּל אָדָם אֶת רֵאשׁוֹ כְּנֶגֶד שַׁעַר הַמְּזֻרָח", שְׁמַדְבֵּר מִכְבוֹד בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שְׁמַשֵּׁם עֶקֶר הַמְּשַׁכֵּת אֱלֻקוֹת, וְזֶה שְׁסֻמוֹךְ לְזֶה מִקֵּדָם מִשְׁנֵת: "חַיֵּב אָדָם לְבָרוּךְ עַל הַרְעָה כְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה". וְהַכֵּל סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל קֶטֶב אֶחָד, כִּי בּוֹדֵאי כְּפִי דַעַת הַמֵּינִים אֵין שִׁיף לְבָרוּךְ אֶפְלוֹ עַל הַטּוֹבָה, מֵאַחַר שֶׁהַכֵּל צֵל עוֹבֵר, וְאַחֲרֵית שְׂמֻחָה תּוֹגָה, וְהַפֶּסֶד עוֹלָם הַזֶּה וְהִיגוֹן וְאַנְחָה שְׁלוֹ מְרַבָּה מִטּוֹבָתוֹ, וּמְכַל שְׂכֵן כְּשֶׁעוֹבְרֵת עֲלֵיהֶם רָעָה, בּוֹדֵאי אֵין שִׁיף לְבָרוּךְ כָּלֵל, וְעַל-כֵּן בְּאַמֶּת כָּל חַיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים כָּלֵל, כִּי אֵין לָהֶם בְּמָה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמָם, אֲבָל אֲחִינוּ הַמֵּאֲמִינִים בְּאַמֶּת בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְעַקֵּר הַתְּכֵלִית

אָצְלָנוּ הוּא לְעוֹלָם הַבָּא, בּוֹדֵאי אָנוּ מֵאֲמִינִים שְׁכַל
 מְאוֹרְעוֹתֵינוּ הַכֹּל לְטוֹבָתְנוּ הַנְּצָחִית, כְּדֵי שְׁנִזְכֶּה
 לְהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְנִצְח, וְעַל-כֵּן
 צְרִיכִים לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שְׁמִבְרָכִין עַל הַטּוֹבָה,
 כִּי כָל מָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּו הֵן טוֹב
 אוּ לְהַפְּךָ, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְכָל מָה שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ
 מְסַבֵּב עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, הַכֹּל רַק בְּשִׁבִיל הַתְּכַלִּית
 הַטּוֹב הָאֲמִתִּי הַנְּצָחִי הַזֶּה, שֶׁהוּא הַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ מָה לְפָנֵיכֶם!
 רְאוּ לְקִשְׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא,
 וְשִׁיְהִי כְבוֹד הַבְּרִיּוֹת יִקָּר בְּעֵינֵיכֶם, וְאַל תְּסִיתוּ
 אֶחָד נֶגֶד הַשְּׁנֵי וּמְכָל שְׁכֵן שְׁלֹא תַתִּירוּ אֶת דָּם
 זוּלַתְכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיוּ כְּלִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת
 שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל
 יִהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינֵיכֶם, וְאַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ מְרִיבוֹת
 וְחִלּוּקֵי דַעוֹת בֵּינֵיכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִשְׁרוּ הַשְּׁלוֹם
 וְהָאֲחֻדוֹת בֵּינֵיכֶם, וְתִזְכּוּ לְכָל טוֹב אֲמִתִּי וְנְצָחִי,
 וְאוֹר הַשְּׁכִינָה יֵאִיר בֵּינֵיכֶם תָּמִיד, וְתַחְבְּרוּ אֶת
 הָעוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה גַּם יַחַד, וְתִהְנוּ מִזִּי
 הַשְּׁכִינָה, וְיִהְיֶה טוֹב לְכֶם בְּזֶה וּבַבָּא לְנִצְח נְצָחִים.